

פרשת בא התשפ"ד

ari.kahn@biu.ac.il

הרב ארי דוד קאהן

Shiur sponsored by Ruth Koenigsberg
in loving memory of her mother

Toiba Leah bat Yaakov Yosef a"h (Toby Willig) on her 6th yahrzeit- 8 Shevat

1. שמות פרק י (פרשת בא)

(א) וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה בֹּא אֶל־פְּרַעֲהַּ כִּי־אָנֹכִי הִכְבַּדְתִּי אֶת־לִבּוֹ וְאֶת־לֵב עֲבָדָיו לְמַעַן שְׁתִּי אֶתְנִי אֵלָהּ בְּקִרְבּוֹ: (ב) וּלְמַעַן תִּסְפָּר בְּאָזְנֵי בְנֵי וְבָנֵי בְנֵיהֶם אֶת אֲשֶׁר הִתְעַלְלִיתָ לִּי בְּמִצְרַיִם וְאֶת־אֲתִנְתִּי אֲשֶׁר־שָׁמַתִּי בָּם וַיִּדְעַתֶּם כִּי־אָנֹכִי ה': (ג) וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־פְּרַעֲהַּ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כֹּה־אָמַר ה' אֱלֹהֵי הָעִבְרָיִים עַד־מָתִי מֵאַנַּת לְעֹנֹת מִפְּנֵי שְׁלַח עַמִּי וַיַּעֲבֹדְנִי: (ד) כִּי אִם־מֵאַן אַתָּה לְשַׁלַּח אֶת־עַמִּי הַנְּגִי מִכִּיָּא מִתַּר אַרְבָּהּ בְּגֹבְלָהּ: (ה) וְכִסָּה אֶת־עֵינֵי הָאָרֶץ וְלֹא יוּכַל לִרְאֹת אֶת־הָאָרֶץ וְאַבְלָו אֶת־יַמְתָּר הַפְּלִטָּה הַנִּשְׁאַרְתָּ לָּכֶם מִן־הַבָּרָד וְאָכַל אֶת־כָּל־הָעֵץ הַצֹּמַח לָכֶם מִן־הַשָּׂדֶה: (ו) וּמִלֹּאֵו בְּחֵיָהּ וּבְחֵיָהּ כָּל־עֲבָדֶיהָ וּבְחֵיָהּ כָּל־מִצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא־רָאוּ אֲבֹתֵיהֶם וְאֲבֹתָם מִיּוֹם הַיּוֹתֵם עַל־הָאָדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה וַיִּפֶן וַיֵּצֵא מֵעַם פְּרַעֲהַּ: (ז) וַיֹּאמְרוּ עֲבָדֵי פְּרַעֲהַּ אֵלָיו עַד־מָתִי יְהִיָּה זֶה לְנֹכַח לְמוֹקֵשׁ שְׁלַח אֶת־הָאֱנָשִׁים וַיַּעֲבֹדוּ אֶת־ה' אֱלֹהֵיהֶם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי אֲבָדָה מִצְרַיִם: (ח) וַיּוֹשֵׁב אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן אֶל־פְּרַעֲהַּ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם לְכוּ עִבְדוּ אֶת־ה' אֱלֹהֵיכֶם מִי וְמִי הֵלְכִים: (ט) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּנַעֲרֵינוּ וּבְזֻקְנֵינוּ גִלְּהָ בְּבָנֵינוּ וּבְבָנוֹתֵנוּ בְּצֹאנֵנוּ וּבְבָקְרֵנוּ גִלְּהָ כִּי חֲגִי' לָנוּ: (י) וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יְהִי כֵן ה' עִמָּכֶם כַּאֲשֶׁר אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם וְאֶת־טַפְּכֶם רְאוּ כִּי רָעָה גִגַּד פְּנֵיכֶם: (יא) לֹא כֵן לְכוּ־נָא הַגְּבָרִים וְעַבְדוּ אֶת־ה' כִּי אַתָּה אַתָּם מְבַקְשִׁים וַיַּגִּישׁ אֲתָם מֵאֵת פְּנֵי פְּרַעֲהַּ: ... (יב) וַיִּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ עַל־הַשָּׁמַיִם וַיְהִי חֹשֶׁךְ־אֲפֹלָה בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁלֹשַׁת יָמִים: (יג) לֹא־רָאוּ אִישׁ אֶת־אָחִיו וְלֹא־קָמוּ אִישׁ מִתַּחַת יָדוֹ שְׁלֹשַׁת יָמִים וְלִכְל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תָּהָה אֹר בְּמוֹשְׁבֹתָם: (יד) וַיִּקְרָא פְּרַעֲהַּ אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר לְכוּ עִבְדוּ אֶת־ה' בַּק צֹאנְכֶם וּבְקָרְכֶם יֵצֵג גַּם־טַפְּכֶם גִּלְּהָ עִמָּכֶם: (טו) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה גַם־אַתָּה תִּתֵּן בְּיָדוֹ זְבָחִים וְעֹלֹת וְעֹשִׂינוּ לָהּ אֱלֹהֵינוּ: (טז) וְגַם־מִקְנֵנוּ גִלְּהָ עִמָּנוּ לֹא תִשְׁאָר פְּרֹסָה כִּי מִמֶּנּוּ נִקַּח לְעַבְדֵי אֶת־ה' אֱלֹהֵינוּ וְנִגְנָנוּ לֹא־נִדַּע מִה־נַּעֲבֹד אֶת־ה' עַד־בְּרֹאֵנוּ שְׁמָה: (יז) וַיִּסְתַּק ה' אֶת־לֵב פְּרַעֲהַּ וְלֹא אָבָה לְשַׁלַּח: (יח) וַיֹּאמְרוּ־לוֹ פְּרַעֲהַּ לָהּ מַעֲלֵי הַשָּׁמַר לָהּ אֶל־תִּסְרֵף רַאֲוֹת פְּנֵי כִּי בָנוּם רַאֲתָהּ פְּנֵי תַמּוֹת: (יט) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה כֵּן דַּבַּרְתָּ לֹא־אֶסְף עוֹד רַאֲוֹת פְּנֵיהָ:

2. שמות פרק יא (פרשת בא)

(ב) דַּבַּר־נָא בְּאָזְנֵי הָעָם וַיִּשְׁאַלּוּ אִישׁוֹ מֵאַתְּ רְעוּהוּ וְאִשָּׁה מֵאַתְּ רְעוּתָהּ פְּלִי־כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב: (ג) וַיִּתֵּן ה' אֶת־תְּנוּ הָעָם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם גַּם הָאִישׁ מֹשֶׁה גָדוֹל מֵאֵד בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּעֵינֵי עֲבָדֵי־פְּרַעֲהַּ וּבְעֵינֵי הָעָם: ... (ה) וַמֵּת פְּלִי־בְכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכוֹר פְּרַעֲהַּ הַיֹּשֵׁב עַל־כִּסְאוֹ עַד בְּכוֹר הַשְּׂפֹתָה אֲשֶׁר אַחַר הַרְתָּוִים וְכָל בְּכוֹר בְּהֵמָה: (ו) וַתִּיָּתֶה צָעֲקָה גְדֹלָה בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר פָּמְהוּ לֹא נִהְיָתָה וְכָמְהוּ לֹא תִסָּף: (ז) וּלְכָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִחְרַץ־כָּלֵב לְשֹׁנוּ לְמֵאִישׁ וְעַד־בְּהֵמָה לְמַעַן תִּדְעוּן אֲשֶׁר יַפְלֶה ה' בֵּין מִצְרַיִם וּבֵין יִשְׂרָאֵל: (ח) וַיִּרְדּוּ כָל־עֲבָדֵיהָ אֵלָהּ אֵלֵי וְהַשְׁתַּחֲוּוּ־לִי לֵאמֹר צֵא אִתָּה וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־בְּרַגְלֶיהָ וְאַחֲרָיִךְ כֵּן אֲצַא וַיֵּצֵא מֵעַם־פְּרַעֲהַּ בְּחָרִי־אָף: (ט) וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה לֹא־יִשְׁמַע אֲלֵיכֶם פְּרַעֲהַּ לְמַעַן רַבּוֹת מוֹפְתֵי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: (י) וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עָשׂוּ אֶת־כָּל־הַמִּפְתִּים הָאֵלֶּה לְפָנֵי פְּרַעֲהַּ וַיִּסְתַּק ה' אֶת־לֵב פְּרַעֲהַּ וְלֹא־שַׁלַּח אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְצוֹ: (יא)

3. שמות פרק ז פסוק א - ו (פרשת וארא)

(א) וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה רֵאָה נְתִיתִיךָ אֱלֹהִים לְפְרַעֲהַּ וְאַהֲרֹן אַחִיָּה יְהִיָּה נְבִיאָהּ: (ב) אַתָּה תְדַבֵּר אֶת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַגֵּךְ וְאַהֲרֹן אַחִיָּה יְדַבֵּר אֶל־פְּרַעֲהַּ וְשַׁלַּח אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְצוֹ: (ג) וְאַנִּי אֶקְשָׁה אֶת־לֵב פְּרַעֲהַּ וְהִרְבִּיתִי אֶת־אֲתִנְתִּי וְאֶת־מוֹפְתֵי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: (ד) וְלֹא־יִשְׁמַע אֲלֵכֶם פְּרַעֲהַּ וְנִתְתִּי אֶת־יָדֵי בְּמִצְרַיִם וְהוֹצֵאתִי אֶת־עַמִּי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁפְטִים גְּדֹלִים: (ה) וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי־אָנֹכִי ה' בְּנִטְתִּי אֶת־יָדֵי עַל־מִצְרַיִם וְהוֹצֵאתִי אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם: (ו) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֲתָם כֵּן עָשׂוּ:

4. מלבי"ם שמות פרק ז פסוק ג (פרשת וארא)

ועי"כ והרביתי את אותותי ואת מופתי, ומבואר אצלי שיש הבדל בין אות ובין מופת, האות א"צ שיהיה דבר יוצא מדרך הטבע רק שיהיה סימן אל דבר אחר, והמופת הוא דבר זר מפליא רואים, ויצויר שתי הלשונויות על דבר אחד, למשל מה שנתהפך המטה לנחש קורא אצל ישראל בשם אות, ואצל פרעה קראו מופת, כי ישראל האמינו בה' וידעו כי יכול לשנות טבעי הדברים ולא היה אצלם מופת רק אות שמשנה הוא השליח, ופרעה שלא האמין שה' יש יכולת בידו

לשנות את הטבע היה אצלו מופת, ולא היה אות כי לא קבל הדברים, ועפ"ז המכות שבאו בהתראה נקראו אותות כי היו לאות על מציאות ה' ועל השגחתו ויכלתו, ומכות כנים שחין חשך שבאו שלא בהתראה היו מופת ולא אות, ויבואר לקמן שהיו משולשות ועז"א והרביתי כי סתם רבים אינו פחות משלשה:

5. שמות פרק יב (פרשת בא)

(יג) וְהָיָה הַיּוֹם לָכֶם לְאוֹת עַל הַבְּתִימִים אֲשֶׁר אַתֶּם שָׁם וְרֵאִיתֶם אֶת־הַדָּם וּפְסַחְתִּי עֲלֵיכֶם וְלֹא־יִהְיֶה בְּכֶם נֶגֶף לְמִשְׁחִית בְּהַפְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם: (יד) וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכְרוֹן וּמִגִּתֶם אֹתוֹ תִּגְּלוּ לְדֹרֹתֵיכֶם תִּקַּח עוֹלָם תִּחְגְּגוּ: (טו) שְׁבַעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ אֹךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבְּתוּ וְשִׁבְתוּ שְׁבַע יָמִים וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם הַשְּׂבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כַּלְמֵלֶכֶת לֹא־יַעֲשֶׂה בְהֶם אֹךְ אֲשֶׁר יֹאכְל לְכַל־נֶפֶשׁ הוּא לְבָדוֹ יַעֲשֶׂה לָכֶם: (יז) וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַמִּצְוֹת לִי בְעֵצָם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצֵאתִי אֶת־צְבָאוֹתֵיכֶם מִמִּצְרָיִם וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה לְדֹרֹתֵיכֶם תִּקַּח עוֹלָם: (יח) בְּרֵאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב תֹּאכְלוּ מִצֵּת עַד יוֹם הָאֶחָד וְעֵשָׂרִים לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב: (יט) שְׁבַעַת יָמִים שְׁאֵר לֹא יִמְצָא בְּבִתְיֶיכֶם כִּי לֹא־יֹאכְל מִחֻמְצָת וּנְכַרְתֶּה הַגִּפְשׁ הַהוּא מִעֵצַת יִשְׂרָאֵל בְּגַר וּבְאֻזְרַח הָאֶרֶץ: (כ) כָּל־מִחֻמְצָת לֹא תֹאכְלוּ כְּכֹל מוֹשְׁבֵיכֶם תֹּאכְלוּ מִצּוֹת: פ(כב) וּלְקַחְתֶּם אֲגָגַת אֻזֹב וּטְבַלְתֶּם בְּדָם אֲשֶׁר־בַּסֶּף וְהַגַּעְתֶּם אֶל־הַמִּשְׁקוֹף וְאֶל־שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת מוֹ־הַדָּם אֲשֶׁר בַּסֶּף וְאַתֶּם לֹא תִצְאוּ אִישׁ מִסֵּפְתוֹ בֵּיתוֹ עַד־בֹּקֶר: (כג) וְעָבַר ה' לְנֶגְף אֶת־מִצְרַיִם וְרָאָה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וּפְסַח ה' עַל־הַפֶּתַח וְלֹא יִתֵּן הַמִּשְׁחִית לְבֹא אֶל־בְּתִיכֶם לְנֶגֶף: (כד) וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה לְחֻק־לֶכֶת וּלְבְנֵי עַד־עוֹלָם: (כה) וְהָיָה כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאֶרֶץ אֲשֶׁר יִתֵּן ה' לָכֶם כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַעֲבֹדָה הַזֹּאת: (כו) וְהָיָה כִּי־יֵאֱמְרוּ אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מָה הַעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם: (כז) וְאַמַּרְתֶּם זְבַח־פֶּסַח הוּא לָה' אֲשֶׁר פָּסַח עַל־בְּתֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנִגְפוֹ אֶת־מִצְרַיִם וְאֶת־בְּתֵינּוּ הִצִּיל וַיִּקַּד הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲוּ: (כח) וַיִּלְכוּ וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בֶּן עֲשׂוֹ: ס(כט) וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה הַזֶּה הִכָּה כָּל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכוֹר פְּרֹעֶה הַיּוֹשֵׁב עַל־פֶּסֶאֵל עַד בְּכוֹר הַשִּׁבְי אֲשֶׁר בְּבֵית הַבּוֹר וְכֹל בְּכוֹר בְּהֵמָה: (ל) וַיִּקַּם פְּרֹעֶה לַיְלָה הוּא וְכָל־עַבְדָּיו וְכָל־מִצְרַיִם וְתַהֲי צִעֲקָה גְדוֹלָה בְּמִצְרַיִם כִּי־אֵינוּ בֵּית אֲשֶׁר אֵינוֹ־שָׁם מֵת: (לא) וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וְלֵאמֹר לַיְלָה וַיֵּאמֶר קוּמוּ צִאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי גַם־אַתֶּם גַּם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְכוּ עִבְדוּ אֶת־ה' כַּדְּבַרְכֶם: (לב) גַּם־צִאֲנֶכֶם גַּם־בְּקִרְכֶם קִחוּ כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם וּלְכוּ וּבְרַכְתֶּם גַּם־אֹתִי: (לג) וְתִחַזַּק מִצְרַיִם עַל־הָעָם לְמַהֵר לְשַׁלְּתֶם מוֹ־הָאֶרֶץ כִּי אָמְרוּ כִלְנוּ מָתִים: (לד) וַיֵּשֶׂא הָעָם אֶת־בְּצֻקוֹ טָרֵם יַחֲמִץ מִשְׁאַרְתֶּם צָרְרַת בְּשַׁמְלֶתֶם עַל־שַׁכְמֶם: (לה) וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּדְּבָר מֹשֶׁה וַיִּשְׁאֲלוּ מִמִּצְרַיִם פְּלִי־כֶסֶף וְכָלִי זָהָב וּשְׁמֶלֶת: (לו) וְה' נָתַן אֶת־תְּנוּ הָעָם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וַיִּשְׁאֲלוּ מִמִּצְרַיִם: פ

6. שמות פרק ח (פרשת וארא)

(טז) וַיֵּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה הַשְׁכֵּם בִּבְקֹר וְהַתְּנִיב לִפְנֵי פְרֹעֶה הַגֹּה יוֹצֵא הַמַּיִמָּה וְאַמַּרְתָּ אֵלָיו פֹּה אָמַר ה' שְׁלַח עַמִּי וַיַּעֲבֹדְנִי: (יז) כִּי אִם־אֵינְךָ מְשַׁלַּח אֶת־עַמִּי הַנְּגִי מִשְׁלִיחַ בָּךְ וּבַעֲבֹדְיָ וּבַעֲמָלְיָ וּבְבִתְיָ אֶת־הָעָרֵב וּמִלְאוּ בְתֵי מִצְרַיִם אֶת־הָעָרֵב וְגַם הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־תֶּהֱעַלְתָּ: (יח) וְהַפְּלִיתִי בַיּוֹם הַהוּא אֶת־הָאֶרֶץ גִּשְׁוֹן אֲשֶׁר עָמַל עַלִּיהָ לְבִלְתִּי הָיוֹת־שָׁם עָרֵב לְמַעַן תִּדְעַ כִּי אֲנִי ה' בְּקִרְבֵי הָאֶרֶץ: (יט) וּשְׁמַתִּי פְּזַת בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמָּךְ לְמַתֵּר יִהְיֶה הָאֵת הַזֶּה:

7. אבן עזרא הפירוש הקצר שמות פרק ח פסוק יט (פרשת וארא)

ושמתי פדות - גם זה יהיה אות בתוך אות, כי יכיר הערוב מי הוא מעמי ומעמד, וזה נאמר על מי שהיה במצרים, ולא בארץ גושן:

8. שמות פרק ט (פרשת וארא)

(כג) וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־מַטְּהוֹ עַל־הַשָּׁמַיִם וְה' נָתַן קֹלֶת וּבָרָד וַתִּהְיֶה אֵשׁ אֲרָצָה וַיִּמְטֵר ה' בָּרָד עַל־הָאֶרֶץ מִצְרַיִם: (כד) וַיְהִי בָרָד וְאֵשׁ מִתְּלַקַּחַת בְּתוֹךְ הַבָּרָד כִּבְד מְאֹד אֲשֶׁר לֹא־הָיָה כְּמַהוּ בְּכַל־הָאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאֲז הָיְתָה לְגוֹי:

9. שמות פרק ג פסוק יא - כב (פרשת שמות)

(יא) וַיֵּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָאֱלֹהִים מִי אֲנִי כִּי אֵלֶךְ אֶל־פְּרֹעֶה וְכִי אוֹצִיא אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם: (יב) וַיֵּאמֶר כִּי־אֶהְיֶה עִמָּךְ וְהָיְלֶכְךָ הָאוֹת כִּי אֲנִי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֶךָ אֶת־הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת־הָאֱלֹהִים עַל הַהָר הַזֶּה:

10. שמות פרק ד פסוק א - ט (פרשת שמות)

(א) וַיַּעַן מֹשֶׁה וַיֵּאמֶר וְהוֹ לֹא־יֵאֱמִינוּ לִי וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְּקוֹלִי כִּי יֵאמְרוּ לֹא־נִרְאָה אֱלֹהִים ה': (ב) וַיֵּאמֶר אֵלָיו ה' מַה־זֶּה בְּגִדְךָ וַיֵּאמֶר מֹשֶׁה: (ג) וַיֵּאמֶר הַשְּׁלִיכֵהוּ אֲרָצָה וַיִּשְׁלַכְהוּ אֲרָצָה וַיְהִי לְנִתְּשׁ וַיִּנְס מֹשֶׁה מִפְּנֵי: (ד) וַיֵּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה שְׁלַח יָדְךָ וְאַחַז בַּזָּבֹב וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיַּחַזְק בּוֹ וַיְהִי לְמַטָּה בְּכַפּוֹ: (ה) לְמַעַן יֵאֱמִינוּ כִּי־נִרְאָה אֱלֹהִים ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֶם אֱלֹהֵי אֲבֹתֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיַּחַזְק בּוֹ וַיְהִי לְמַטָּה בְּכַפּוֹ: (ו) וַיֵּאמֶר ה' לֹא עוֹד הִבְאֵנָה יָדְךָ בְּחִימָךְ וַיִּבֹא יָדוֹ בְּחִימָךְ וַיִּוֹצֵאֵה וְהִנֵּה יָדוֹ מִצְרַעַת פְּשָׁלָג: (ז) וַיֵּאמֶר

הַשָּׁב יָדָהּ אֶל־חִיקָהּ בַּיָּשֵׁב יָדוֹ אֶל־חִיקוֹ וַיִּזְצָאֶה מִחִילוֹ וְהִגִּיהַ שְׁבָה כַּבְּשָׂרוֹ: (ח) וְהִיָּה אִם־לֹא יִבְרָא אֶת־מִטְעוֹ לִקְלֵה הָאֵת הָרֵאשִׁוֹן וְהָאֲמִינוֹ לִקְלֵה הָאֵת הָאֲחֵרוֹן: (ט) וְהִיָּה אִם־לֹא יִבְרָא אֶת־מִטְעוֹ לִקְלֵה וְלִקְלֵה מִמִּיָּמֵי הַיָּאֵר וְשִׁפְכַת הַיַּבְשָׁה וְהִיוּ הַמַּיִם אֲשֶׁר תִּקַּח מִן־הַיָּאֵר וְהָיוּ לְדָם בַּיַּבֶּשֶׁת:

11. שמות פרק ז פסוק ח - יג (פרשת וארא)

(ח) וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: (ט) כִּי יִדְבַר אֲלֵכֶם פְּרַעֲהַ לֵאמֹר תָּנוּ לָכֶם מוֹפֵת וְאִמְרַת אֶל־אַהֲרֹן קַח אֶת־מִטְעָן וְהִשְׁלַךְ לִפְנֵי־פְרַעֲהַ יְהִי לַתְּמִיז: (י) וַיָּבֵא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־פְּרַעֲהַ וַיַּעֲשׂוּ כֹן כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' וַיִּשְׁלַךְ אַהֲרֹן אֶת־מִטְעָהוּ לִפְנֵי פְרַעֲהַ וְלִפְנֵי עַבְדָּיו וַיְהִי לַתְּמִיז: (יא) וַיִּקְרָא גַם־פְּרַעֲהַ לַחֲכָמִים וְלַמְכַשְׁפִּים וַיַּעֲשׂוּ גַם־הֵם חֲרָטְמֵי מִצְרַיִם בְּלִהְטִיתָם כֵּן: (יב) וַיִּשְׁלִיכוּ אִישׁ מִטְעָהוּ וַיְהִיו לַתְּמִיז וַיִּבְלַע מִטְעָה־אַהֲרֹן אֶת־מִטְעָתוֹ: (יג) וַיִּחְזַק לֵב פְּרַעֲהַ וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה':

12. שמות רבה (וילנא) פרשה ט סימן ז (פרשת וארא)

באותה שעה אמר הקדוש ברוך הוא אם יבלע תנין את תניניהם של מצרים מנהגו של עולם הוא, נחש בולע נחש אלא יחזור לברייתו ויבלע את תניניהם, מהו ויבלע מטה אהרן את מטותם, א"ר אלעזר נס בתוך נס מלמד שחזר המטה מטה כברייתו ובלע אותו, כשראה פרעה כן תמה ואמר ומה, אם יאמר למטה בלע לפרעה ולכסאו, עכשיו הוא בולע אותו, א"ר יוסי ב"ר חנינא נס גדול נעשה במטה שאע"פ שבלע כל אותן המטות שהשליכו שהיו רבים לעשות מהן י' עומרים ולא הועבה וכל מי שרואה אותו אומר זה מטה אהרן מכאן שהיה מטה אהרן סימן טוב לעשות בו נסים ונפלאות לדורות.

13. שמות פרק יג פסוק א - טז (פרשת בא)

(א) וַיִּדְבַּר ה' אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) קִדְשִׁי־לִי כָל־בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל־רֶחֶם בְּבִנְיִי יִשְׂרָאֵל בְּאֶדָם וּבַבְּהֵמָה לִי הוּא: (ג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־ה' עָלֶיךָ זָכוֹר אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יִצְאָתָם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים כִּי בָחַזַק לָד הוֹצִיאָה ה' אֶתְכֶם מִזֶּה וְלֹא יֵאָכֵל חֶמֶץ: (ד) הַיּוֹם אֲתֶם יִצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָרִיב: (ה) וְהָיָה כִּי־יִבְיָאָה ה' אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַחִתִּי וְהַיְבוּסִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לֵאמֹר לְתַת לָךְ אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ וְעַבְדְּתָ אֶת־הָעַבְדָּה הַזֹּאת בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה: (ו) שְׁבַעַת יָמִים תֹּאכַל מִצֶּה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תָג לֶה: (ז) מִצֹּחַת יֵאָכֵל אֶת שְׁבַעַת הַיָּמִים וְלֹא־יִרְאֶה לָךְ חֶמֶץ וְלֹא־יִרְאֶה לָךְ שָׂאֵר בְּכָל־גְּבֻלָּה: (ח) וְהַגְדַּת לְבַנְיָהּ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה ה' לִי בְצֵאתִי מִמִּצְרַיִם: (ט) וְהָיָה לָךְ לְאוֹת עַל־יָדְךָ וּלְזִכְרוֹן בֵּין עַיְנֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תוֹרַת ה' בְּפִיךָ כִּי בִיַד חֲזָקָה הוֹצִיאָה ה' מִמִּצְרַיִם: (י) וְשִׁמְרַת אֶת־הַתְּקֵה הַזֹּאת לְמוֹעֲדָה מִיָּמִים יָמִימָה: פ (יא) וְהָיָה כִּי־יִבְיָאָה ה' אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָךְ וְלְאַבְרָהָם וְנִתְּנָה לָךְ: (יב) וְהַעֲבַרְתָּ כָל־פֶּטֶר־רֶחֶם לָהּ וְכָל־פֶּטֶר וְשָׁגַר בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה לָךְ הַזְּכָרִים לָהּ: (יג) וְכָל־פֶּטֶר חֶמֶר תִּפְדֶּה בָשָׂה וְאִם־לֹא תִפְדֶּה וְעַרְפָּתוֹ וְכָל בְּכוֹר אֶדָם בְּבִנְיָהּ תִפְדֶּה: (יד) וְהָיָה כִּי־יִשְׁאַלְךָ בִּנְךָ מָחָר לֵאמֹר מַה־זֹּאת וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בָּחַזַק לָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים: (טו) וַיְהִי כִּי־הִקְשָׁה פְרַעֲהַ לְשַׁלְחָנוֹ וַיַּהֲרֹג ה' כָּל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכוֹר אֶדָם וְעַד־בְּכוֹר בְּהֵמָה עַל־כֵּן אָנֹכִי זָבַח לָהּ כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם הַזְּכָרִים וְכָל־בְּכוֹר בְּנֵי אִפְדָּה: (טז) וְהָיָה לְאוֹת עַל־יָדְכָה וּלְטוֹטְפֹת בֵּין עַיְנֶיךָ כִּי בָחַזַק לָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרַיִם: ס

14. שמות פרק לא פסוק יב - יז (פרשת כי תשא)

(יב) וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (יג) וְאַתָּה דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אַף אֶת־שַׁבְּתַתִּי תִשְׁמְרוּ כִּי אוֹת הוּא בִּינִי וּבִינֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם לְדַעַת כִּי אֲנִי ה' מְקַדְּשְׁכֶם: (יד) וְשִׁמְרַתֶם אֶת־הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הוּא לָכֶם מִחֻלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת כִּי כָל־הַעֲשָׂה בָהּ מְלֹאכָה וּנְכַרְתָּה הַגִּפְשׁ הַהוּא מִקְרָב עִמָּי: (טו) שֵׁשֶׁת יָמִים יַעֲשֶׂה מְלֹאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן קֹדֶשׁ לָהּ כָּל־הַעֲשָׂה מְלֹאכָה בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת מוֹת יוּמָת: (טז) וְשִׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתֶם בְּרִית עוֹלָם: (יז) בִּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הוּא לְעַלְמֵם כִּי־שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת וַיִּנְפַּשׁ: ס

15. דברים פרק ו פסוק ז - ט (פרשת ואתחנן)

(ז) וְשִׁנַּנְתֶּם לְבַבְיָהּ וְדַבַּרְתֶּם בָּם בְּשַׁבְּתָהּ כְּבִיתָהּ וּבְלִקְחָתָהּ בְּדַרְוָהּ וּבְשִׁכְבָּהּ וּבְקוּמָהּ: (ח) וּקְשַׁרְתֶּם לְאוֹת עַל־יָדְךָ וְהָיוּ לְטוֹטְפֹת בֵּין עַיְנֶיךָ: (ט) וּכְתַבְתֶּם עַל־מַזְנוֹת בֵּיתְךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ: ס

16. דברים פרק יא פסוק יח (פרשת עקב)

וְשִׁמְתֶם אֶת־דְּבָרֵי אֱלֹהֵי עַל־לִבְבְּכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יָדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטְפֹת בֵּין עַיְנֵיכֶם: 17. רש"י שמות פרק יג פסוק ט (פרשת בא)

והיה לך לאות - יציאת מצרים תהיה לך לאות: על ירך ולזכרון בין עיניך - שתכתוב פרשיות הללו ותקשרם בראש ובזרוע:

18. רשב"ם שמות פרק יג פסוק ט (פרשת בא)

לאות על ירך - לפי עומק פשוטו יהיה לך לזכרון תמיד כאילו כתוב על ירך. כעין שימני כחותם על לבך: בין עיניך - כעין תכשיט ורביד זהב שרגילין ליתן על המצח לבני:

19. רבינו מיוחס שמות פרק יג פסוק ט (פרשת בא)

והיה לך לאות. כלומ' יהיו הדברים הללו לך לסימן מובהק ולזכרון. זהו פשוטו ומדרשו על ב' פרשיות. מלמד שצריך לכתוב את ב' הפרשיות האמורות כאן עם ב' הפרשיות האמורות להלן במשנה תורה שמע והיה אם שמוע על קלף אחד ונותנו בבית אח' וקושרו על ידו שנ' לאות. משמע אות א' ולא ב' וג', וזהו תפלה של יד שנאמרה למשה בסיני, ולזכרון בין עיניך. אלו תפילין של ראש. ולימדך הכתו' שהמצות הם זכרון שמזכירין את האדם יראת שמים ומביאין אותו לידי תשובה וכן הוא אומ' להלן וראיתם אותו וזכרתם (במדבר ט"ו ל"ט), ואומ' למען תזכור את יום צאתך (דברים ט"ו ג).

20. אבן עזרא הפירוש הקצר שמות פרק יג פסוק ט (פרשת בא)

(ט) והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך - יתכן על ב' פירושים. האחד על דרך קש"בם על-ג'ר'ו'ת'יך ק'ת'ב'ם על- לוח ל'פ'ך (משלי ג, ג), ויהי טעם לאות כמו סימן, ומהו שיהיה לאות ולזכרון, הוא כי ביד חזקה, שתשמור כן בלבך ולבנך. וכן הכתוב השני: והיה לך לאות על ידך ולטוטפת בין עיניך (טז), והוא כי בחוזק יד הוציאנו ה' ממצרים (שם). ומלת טטפת (שם) זרה במקרא. ויש אומרים מטעם הטף אל דרום (יחזקאל כא, ב). והפירוש השני להיותו כמשמעו לעשות תפילין של יד ושל ראש, ובעבור שהעתיקו כן חז"ל, בטל הפירוש הראשון, כי אין עליו עדים נאמנים כמו שיש לפירוש השני:

21. האמונה והבטחון לרמב"ן פרק כב

שלש מצות אלו שנקראת כל אחת ואחת אות, אף על פי שהאות מלשון ונתתם לי אות אמת, יש ב' מהם שנוכל לפרשו מלשון אות ממש, רצוני לומר מלשון אותיות הכתובות בספר ... ואולי יקשה לך מפני מה אין מניחין תפילין בלילה, ויעלה על דעתך לומר כי יותר היה ראוי להניחם בלילה ולא ביום, ולמה מניחים אותם ביום ולא בלילה לפי מה שכתבתי, ... וכתבתי כי הלילה כנגד מדת הדין, ואם כן היתה ראויה מצות תפילין בלילה ולא ביום, טעם הדבר מפורש בדברי רבותינו ע"ה גזירה שמא יפח בהם ויישן בהם. ולפי דבריהם אנו אומרים כי התפילין זכרון ליציאת מצרים, כמו שכתבתי, והאות היו"ד, לאות על ידך ולטוטפות בין עיניך כי בחוזק יד הוציאנו ה' ממצרים. ויש בהן זכרון כשאין מניחין אותן בלילה למה שכתב ועבר ה' לנגף את מצרים וראה וגו' ועל שתי המזוזות וגו' ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף. שאין ספק כי המשחית הוא מדת הדין, כדכתיב וה' הכה כל בכור בארץ מצרים, ובפ' אמרו, כל מקום שנאמר וה', הוא ובית דינו. וכשאין מניחין אותם בלילה יש בהן זכרון הענין הזה. וכשמניחין אותם ביום זכרון ליציאת מצרים שיצאו בבקר. ואף על פי שהיא כנגד מדת הרחמים, שאין נמנעים ביום מן המצות שהם כנגד מדת רחמים. אבל כשהכתוב קובע זמן עשיית מצוה, אין ספק כי יש לאותה מצוה ענין הראוי לאותו זמן הראוי לאותה סבה לקיים בה העולם. ועוד יש לנו לתת טעם אחר, שכן כתיב וקשרתם לאות על ידך, תחלה, ואחר כך והיו לטטפת בין עיניך. וטעם הדבר מפני שתפלה של יד היא כנגד האות עצמה, והתפלה של ראש הוא הזכרון הנמצא מכח האות, והיה לאות על ידך ולזכרון בין עיניך. והאות גורמת לזכרון, ואין הזכרון גורם לאות. וע"כ ראוי להיות האות קודמת ומתאחרת בשעה שחולצן, שאם אין אות במה יהיה זכרון. ... ותפלה של ראש נאמר שהיא שקרא הכתוב כתם אופיר, או שהיא כנגדה. ... וראויה גדולה לכל מה שכתבתי בענין התפלה, הדל"ת והשי"ן שבתפלה של ראש ורצועה קטנה. ד"א קשר כמין יו"ד בתפלה של יד. והשם הזה משמעותו דין. נמצא כל מה שכתבתי בענין תפילין נכון מצד השם הזה. ובשם זה ניתנה המילה לאברהם ולמה שניתנה בשם זה לכך היא דוחה את השבת.

22. שיר מעון שמות פרק יג פסוק ט (פרשת בא) הרב שמעון סופר 1850-1944

והי' לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך למען תהי' תורת ה' בפיך כי ביד חזקה הוציאך ה' ממצרים. יל"ד יוכתב תחלה ולזכרון בין עיניך כי ביד חזקה הוציאך ואח"כ למען תהי' תורת ה' בפיך. ויש ליישב די"ל דהפסוק נתן טעם על הנחת תפילין, למען תהי' תורת ה' בפיך, הטעם שיהא תמיד על לבינו שנזכור תמיד לקיימנה, כי יש שכחה בעלמא הדין, וצריכים תמיד לחזור עלי' ושתהא שגורה בפינו, אבל לע"ל כתיב (ירמ' ל"א ל"ב) ועל לבם אכתבנה, ויהי' זוכרים תמיד מה שילמדו ולא ישכחו, אבל עתה גברה השכחה, וזה מטומאת חטא העגל שגרם לשבירת הלוחות (כדאיתא בעירובין ג"ד ע"א שעי' שבירת הלוחות באה שכחה לעלמא), ואילו לא הוציא הקדוש ברוך הוא ביד חזקה דפירושו קודם זמנו בחוזק רק הי' ממתין עד כלות הד' מאות שנה, אז לא הי' גולים עוד והי' באים מיד לא"י והי' עולם התיקון מיד, כמבואר בספרים, הי' מקויים אז על לוח לבם אכתבנה ולא הי' החטא גורם לשכחת התורה, רק כל זה גרם החוזק יד שנאלו קודם זמנם, וזה והי' לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך למען תהי' תורת ה' בפיך תמיד וכל זה למה יען כי בחוזק יד הוציאך וגרם השכחה, ע"כ צריכים לחזור עלי' ולהיות תורת ה' תמיד בפינו.